

Landbruks- og matdepartementet

HØRINGSSVAR: ENDRINGER I REGLENE OM NYDYR KING - FORBUD MOT NYDYR KING AV MYR

Naturvernforbundet stiller seg positiv til Landbruks- og matdepartementets forslag om et generelt forbud mot nydyrking av myr. Vi mener videre at det ikke må åpnes opp for dispensasjoner fra forbudet, og at det snarest mulig også må bli forbudt å dyrke opp myrer som er grunnere enn 30 cm.

Et forbud mot nydyrking av myr vil være viktig både for å ta vare på biologisk mangfold og for å hindre utslipp av klimagasser, og vil i tillegg være samfunnsøkonomisk lønnsomt.

Bevaring av matjord framfor nydyrking

Opprettholdelse av matjord må skje ved å hindre nedbygging av eksisterende matjord, framfor å dyrke opp nye areal. I perioden 2007 til 2015 har det hvert år blitt omdisponert mellom i underkant av 10 000 og 15 000 dekar dyrka og dyrkbar jord til andre formål enn landbruksproduksjon. I den samme perioden har det blitt dyrka opp om lag 2600 dekar myr per år. Et sterkere jordvern er derfor langt viktigere for å sikre norsk matproduksjon enn nydyrking av myr.

I tillegg gir nydyrking av myr lav jordkvalitet, og arealene blir i hovedsak brukt til grasproduksjon. Det er antatt at behovet for grasproduksjon vil gå ned i årene framover. Derfor vil det ikke være stort behov for nydyrking av myr av hensyn til framtidig matproduksjon. Når vi nydyrker myr som i hovedsak brukes til å produsere gras, vil konsekvensen i tillegg kunne være at andre grasareal tas ut av produksjon og gror igjen med skog. Det vil derfor være bedre å ta vare på eksisterende matjord enn å dyrke opp myr.

Det bør tilrettelegges for et variert jordbruk over hele landet, tilpasset det lokale ressursgrunnlaget. Å stanse nedleggelse av småbruk som holder jordbruksareal i hevd, er en forutsetning for å hindre at areal går tapt.

Bevaring av myr er viktig for å ta vare på naturmangfoldet

Myrene har er rikt dyre- og planteliv og er hjem for mange truede arter. Den vakre orkideen myrflangre, som er sterkt truet på den norske rødlisten er et godt eksempel. Den er truet fordi dens leveområdet, rikmyrene, forsvinner. Også mange mindre synlige arter av insekter, moser og karplanter har myrområdene som sitt eneste leveområde og trues av at stadig flere myrer blir drenert, dyrket opp eller nedbygd. Myrene er viktige rasteplasser for mange trekkfugler og matfat, spill- og hekkeplass for mange andre fuglearter. I kulturlandskapet er restarealer med myr og våtmark kritisk viktig for flere truede fuglearter, og flere arter vadefugl har blitt fortrent fra tidligere leveområder pga. nydyrking. Et forbud mot nydyrking av myr vil også være viktig for å overholde internasjonale forpliktelser gjennom Ramsar-konvensjonen og Konvensjonen om biologisk mangfold.

Myrene tilbyr viktige økosystemtjenester

I tillegg til å være hjem for mange arter spiller myra ei viktig rolle som flomdemper, vannrenser og karbonlager. Torvmosen kan holde på vann ti ganger sin egen vekt, og gjør at myra fungerer som en svamp som kan holde på store mengder vann. Den fungerer derfor som flomdemper i våte perioder og som et vannreservoar i tørre perioder. Dette er en funksjon som vil være ekstra viktig ettersom klimaendringene fører til mer ekstremvær. Myrene har også den viktige funksjonen at de filtrerer og renser alt vannet som går gjennom dem, og dermed reduserer de utfordringer som følge av forurensing og avrenning fra jordbruk og andre kilder.

Reduksjon av klimagassutslipp fra landbruket

Når man nydyrker myr, blir vannet drenert bort, det slipper oksygen til, og karboninnholdet i torva forsvinner opp i atmosfæren. Et forbud mot grøfting og nydyrking av myr vil være et viktig skritt i arbeidet med å få ned klimagassutslippene fra landbrukssektoren. I dag kommer nærmere 30 prosent av jordbrukets klimautslipp fra myrer som allerede er dyrket opp. Et forbud mot nydyrking vil hindre at utslippene øker enda mer. Dette er også sannsynligvis det mest kostnadseffektive klimatiltaket som kan innføres i landbruket.

Konkrete innspill til teksten i forskriften

- Generell nydyrking: Vi vil advare mot alle endringer som gjør det lettere å dyrke opp nytt areal som ikke er myr. I forslag til endring av § 5 er følgende setning fjernet: «Ved denne vektleggingen skal det tas hensyn til om det på arealet er sjeldne miljøverdier og hvor sjeldne miljøverdiene er.» Denne bør opprettholdes slik den er i dag, fordi det er særdeles viktig at hensyn til sjeldne miljøverdier hensynstas ved all nydyrking. Det er også viktig at kravet til konsekvensutredning for nydyrking opprettholdes. I forslaget til ny forskrift er dette myket opp ved at det nå kun skal vurderes konsekvensutredning ved nydyrking over 50 dekar. Naturvernforbundet mener også at arealgrensen bør halveres, slik at prinsippet må bli at det er krav til konsekvensutredning for all nydyrking over 25 dekar.
- Vi mener det ikke bør gis muligheter til dispensasjon fra forbudet mot nydyrking av myr på bakgrunn av spesielle kriterier. Vi frykter at innføring av eventuelle kriterier som grunnlag for dispensasjon vil favne for vidt og åpne opp for lokale tolkninger, og at et forbud mot nydyrking av myr dermed ikke blir et reelt forbud. Forbudet bør i utgangspunktet være absolutt. Dersom det skal gis dispensasjon i helt særskilte tilfeller, må disse tilfellene være så ekstraordinære at det uansett er umulig å sette opp kriterier på forhånd. Dersom departementet mot vår anbefaling likevel velger å liste opp kriterier for dispensasjon, må disse sendes ut på ny høring.

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet

Jorunn Vallestad
fagrådgiver